

РАЗГОВОР СА...

Припрема: С.С.У.

У овом броју „Војног инвалида“ за саговорнике имамо два висока руководиоца удружења у области борачко-инвалидске заштите којима смо поставили велики број, по нашем мишљењу важних питања, интересантних за све кориснике борачко-инвалидске заштите. Реч је о председнику Удружења чланова породица палих бораца ратова од 1990. године Сави Пауновићу и заменику председника Удружења РМВИ Србије Мирославу Лазовићу. Ту су и наши већ уобичајени разговори са председницима општинских и градских удружења РМВИ, о истим питањима. Овога пута разговарамо са председницима удружења РМВИ Куле, Старог Града (у Београду) и Чачка – Милетом Аркулом, Браниславом Дробцем и Драгољубом Вељовићем. Користимо и ову прилику да свима још једном захвалимо што су се љубазно одазвали на нашу молбу за разговор, од носно на њиховим (кратким) одговорима на наша (дугачка) питања.

ГЛАСИЛО КОЈЕ ЋЕ ЗАДОВОЉИТИ ПОТРЕБЕ И „УКУСЕ“ СВИХ

• Господине Пауновићу, са Вама желимо да разговарамо по два основа, као председником Удружења чланова породица палих бораца ратова од 1990. године и као председником Комисије (првостепене) Министарства рада и социјалне политике Владе РС за решавање стамбених потреба ратних војних инвалида и породица палих бораца. Верујемо да читаоце „Војног инвалида“ интересује рад и вашег Удружења и Комисије ресорног Министарства којом председавате.

У нашем разговору са Вама крајем децембра 2007. године, објављеном у „Војном инвалиду“ број 68, који је из штампе изашао у фебруару 2008. године, читаоце нашег Часописа упознали сте са најважнијим подацима о Удружењу чланова породица палих бораца ратова од 1990. године, разлозима његовог оснивања, чланству, подручју деловања, циљевима и задацима, проблемима са којима се суочава и резултатима које је остварило. Тада сте кратко говорили и о раду Комисије ресорног Министарства за решавање стамбених потреба РВИ и ППБ, која је формирана те године, неколико месеци раније. Позитивно сте оценили њен дотадашњи рад и чињеницу да су породице палих бораца добиле 146 стана изграђених средствима из донације Владе Царевине Јапана и да ће добити још 53 стана изграђена средствима из Фонда националног инвестиционог плана Србије. Имајући у виду претходно, овом приликом бисмо Вас питали о активностима вашег Удружења и Комисије ресорног Министарства у потоње три године.

Већ десет година се ради на доношењу новог Закона о борачко-инвалидској заштити. Први званичан разговор о томе вођен је између представника ресорног Министарства и Удружења РМВИ Србије, средином далеке 2001. године, непосредно након протестног скупа војних инвалида који је тада одржан у Београду. У међувремену је сачињено неколико верзија нацрта и предлога тог Закона. Неки су достављани и Народној скупштини Републике Срби-

је на разматрање и усвајање. Међутим, Закон још није донет. У прошлом броју „Војног инвалида“ смо разговарали са помоћником министра рада и социјалне политике за борачко-инвалидску заштиту др Миром Чавалугом, између осталог и о новом Закону о борачко-инвалидској заштити. Објавили смо и опширан чланак председника Удружења РМВИ Србије Небојше Орловића на ту тему. Међутим, још увек не знамо када ће нови Закон бити донет, ни како ће он изгледати. Шта ви мислите, зашто се стално одлаже доношење новог Закона, какве су шансе да он ускоро буде донет и шта од њега могу очекивати корисници борачко-инвалидске заштите, посебно чланови породица палих бораца ратова од 1990. године, које окупља и о којима брине ваше Удружење?

- У „Војном инвалиду“ број 85, марта ове године, помоћник ресорног Министра, господин др Мир Чавалуга је врло концизно изложио ситуацију у вези доношења новог Закона о борачко-инвалидској заштити. Радна група коју је именовао ресорни министар радила је на његовом Нацрту преко три године, са краћим и дужим прекидима. Такође, она је радила и на нацртима закона о изменама и допунама постојећих закона у области борачко-инвалидске заштите. Тај посао смо завршили 10. новембра 2010. године. Сви чланови Радне групе су дали сагласност да оба закона о изменама и допунама постојећих закона (републичког и ранијег савезног) иду у даљу процедуру доношења. Колико ми је познато, нацрти тих закона су враћени ресорном Министарству. О разлозима њиховог враћања не бих говорио. Сада се ради на формирању Савета Владе РС за питања борачко-инвалидске заштите, који ће, између осталог, радити и на доношењу новог Закона. У њему ће бити представници удружења корисника борачко-инвалидске заштите и шест министарстава. По мојим сазнањима, на новом Закону ће се радити у четвртом кварталу ове године.

За „отезање“ са доношењем новог Закона, по мом мишљењу, главни проблем је но-

вац, али не и једини. Драго ми је што ће и борци из оружаних сукоба после 17. августа 1990. године бити укључени у кориснике борачко-инвалидске заштите и наше Удружење ће то максимално подржати.

• Управо је истекао рок за „пререгистрацију“ удружења грађана у РС, у складу са Законом о удружењима, из 2009. године. Да ли је ваше Удружење успешно завршило тај посао? Да ли сте и даље организовани као Удружење, или као Савез? Да ли имате намеру да се бавите неком привредном делатношћу? Да ли размишљате о уједињавању са неким од сродних удружења? Да ли је „пререгистрација“ вашег Удружења била повод за било какве суштинске промене у његовој организацији и деловању?

- Пререгистрацију смо обавили благовремено. И даље смо организовани као Удружење. Основан је Градски одбор Удружења у Краљеву. Одржана је оснивачка Скупштина Градског одбора у Београду, а обављене су све припреме и за оснивање градских одбора у Новом Саду и још неколико градова. Удружење изузетно добро функционише преко овлашћених представника у Новом Саду, Панчеву, Лозници, Ваљеву, Нишу итд.

Нисмо за сада планирали бављење Удружења привредним делатностима, али смо планирали и у јануару ове године на сајту Удружења објавили пилот пројекат који има за циљ смањење броја незапослених чланова породица палих бораца њиховим samozапосљавањем.

• Ресорни министар др Расим Љајић недавно је донео Упутство о финансирању удружења у области борачко-инвалидске заштите из буџета РС. Битну новост у њему представља тзв. репрезентативност удружења и услови за стицање таквог статуса. Министар је именовao и Комисију за утврђивање репрезентативности удружења, која је Министру доставила своје предлоге, на основу којих су била донета и одговарајућа решења, али их је Министар поништио и вратио Комисији на поновни поступак. Директно или индиректно и ви сте учествовали у изради Упутства и предлога Комисије. Како оцењујете Упутство и рад Комисије?

- Да, члан сам и ја те Комисије. Мислим да би боље било да сте ово питање поставили њеном председнику, него мени, али ћу ипак нешто рећи на ту тему. Комисију од седам чланова чине четири представника удружења корисника борачко-инвалидске заштите и три представника ресорног Министарства. Свим седницама Комисије присуствовали су државни секретар у ресорном Министарству и помоћник ресорног Министра за питања борачко-инвалидске заштите. Интересантно је да сам се као члан Комисије први пут срео и упознао са

представницима осталих удружења у Комисији. По мом мишљењу, Комисија је коректно и поштено обавила свој посао, у складу са Упутством ресорног Министра и донела одговарајуће одлуке, мада би се могле ставити и неке примедбе на рад представника удружења у Комисији. Неупућени посматрачи тешко би одгнетнули која удружења смо представљали нас четворица, јер смо заступали интересе свих корисника борачко-инвалидске заштите, а не својих удружења.

Ресорни Министар је поништио одлуке Комисије и целу ствар вратио Комисији на поновни поступак. Лично сматрам да је ресорни Министар исправно поступио, да је боље што је он то урадио, него да је Комисија инсистирала да удружења уреде мањкаву документацију коју су приложила уз своје захтеве за утврђивање статуса репрезентативности, с обзиром на време које је она имала на располагању да заврши свој посао. На пример, нека удружења су поднела Захтев за утврђивање статуса репрезентативности, а немају чланство. Или, према приложеним списковима удружења, у Србији има 59.000 војних инвалида, а стварно их има мање од 19.000 итд.

Ипак, ово је почетак увођења реда у финансирање активности удружења у области борачко-инвалидске заштите, којих тренутно, колико ми је познато, има преко 60, од општинског до републичког нивоа. Сигуран сам да ће Комисија поступити и радити искључиво по упутству ресорног Министра.

• Кажите нам нешто о најважнијим задацима и активностима вашег Удружења које сте планирали за наредни период.

- План рада Удружења за период од 2011. до 2015. године предвиђа настављање већ започетих, али и нове активности на остваривању статутарних циљева и задатака Удружења, односно на решавању најважнијих, егзистенцијалних питања и проблема чланова породица палих бораца ратова од 1990. године, којих је, на жалост, све више. Он је систематизован у неколико (четири) целина – области:

1. Активности у циљу друштвене реинтеграције породица палих бораца путем решавања питања и проблема као што су: доношење новог, или измене и допуне постојећих закона у области борачко-инвалидске заштите, трајно стамбено збрињавање, побољшање здравствене заштите, школовање деце, запошљавање, унапређивање материјалног и социјалног положаја итд.

Посебно бих истакао активности Удружења у циљу израде научне Студије о друштвеној реинтеграцији чланова породица палих бораца ратова од 1990. године. Циљ нам је да дођемо до објективне слике њиховог психосоцијалног и здравственог стања, као и до одговарајућих предлога мера и активности у циљу побољшања стања.

2. Активности на неговању слободарских традиција, патриотизма и сећања на погинуле борце, укључујући подизање заједничког

спомен-комплекс у Београду за све борце погинуле у оружаним сукобима после 17. августа 1990. године, називање улица и тргова њиховим именима, полагање венаца и цвећа на њихова гробља и споменике, посете њиховим војним јединицама итд.

3. Активности у циљу завршавања тачне и потпуне евиденције палих бораца и чланова њихових породица – корисника породичне војне инвалиднине и других законских права и

4. Активности на решавању статусних и организационих питања Удружења, као што су: обезбеђивање адекватног простора за рад, изнајмљивањем простора и активностима у циљу враћања дела задужбине Николе Спасића, намењено породицама палих бораца; решавање питања финансирања активности Удружења; рад са медијима; професионализација најбитнијих функција, ангажовање стручних лица на реализацији програмских задатака; унапређивање организације рада Удружења, његово ширење и јачање на локалном нивоу итд.

• Како оцењујете сарадњу између вашег Удружења и Удружења РМВИ Србије? У чему се она састоји и какве су јој перспективе?

- Сарадња са Удружењем РМВИ Србије није постојала, никакве контакте нисмо имали док за председника Удружења РМВИ Србије није дошао господин Небојша Орловић. Сарадња је сада врло коректна и слободно могу рећи да се у потпуности разумемо, иако по неким питањима, бар тако мени делује, имамо незнатна размимоилажења мишљења, а то, верујем, произилази из недовољног познавања проблема са којима се наша удружења сусрећу.

Прави одговор на питање о перспективи сарадње Удружења РМВИ Србије и Удружења породица палих бораца добићемо у наредном периоду, кроз рад и сарадњу у интересу свих корисника борачко-инвалидске заштите у Србији.

• Како је ваше мишљење о „Војном инвалиду“? Да ли он и у којој мери задовољава потребу корисника борачко-инвалидске заштите да буду добро информисани о свим важнијим питањима и проблемима у тој области, или би нешто требало мењати у његовом концепту, садржају, квалитету, па и изгледу? Да ли чланови вашег Удружења читају „Војни инвалид“?

- На ово питање не бих одговорио да само задовољим форму. Схватио сам га веома озбиљно и дозволите ми да Вам предложим да припремите један шири састанак, са представницима репрезентативних удружења, после формирања Савета за борачко-инвалидску заштиту, на којем би се разговарало о концепту, садржају, квалитету, изгледу и другим питањима у вези листа „Војни инвалид“. Удружење породица палих бораца ће Вам пружити пуну подршку и укључиће се максимално да се дође до гласила које ће задово-

љити потребе и „укусе“ (свих) корисника борачко-инвалидске заштите.

• Колико је нама познато, Комисија ресорног Министарства за решавање стамбених потреба РВИ и ППБ, којом председавате око три године, до сада је поделила укупно 318 станова, у 17 градова, од чега су 203 стана изграђена средствима из јапанске донације, док су остали станови изграђени средствима из Фонда националног инвестиционог плана и других извора (локалне самоуправе итд.). Садашњи помоћник ресорног Министра за борачко-инвалидску заштиту др Миро Чавалуга је у јулу 2006. године (тада није био помоћник Министра) изнео податак да су инфлација и разни административни трошкови „појели“ око сто станова. Наводно, уместо 203 стана изграђена средствима из јапанске донације могло је бити изграђено око 300 станова. Доста новца је ненаменски потрошила и Комисија која је радила на реализацији пројекта: „Социјално становање за РВИ“. Према неким јавно изнетим тврдњама, на пример, свим удружењима РВИ и ППБ која су учествовала у раду те Комисије било је намењено по 30.000 евра, на име трошкова. Да ли нешто знате о томе и колико ту има истине?

- Тачно, Комисија је до сада поделила 314 станова у 17 градова широм Србије. Међутим, средствима из Фонда јапанске донације су изграђена 222, у 11 градова. Остали станови (96 станова у шест градова) изграђени су средствима из Фонда националног инвестиционог плана.

За председника Комисије изабран сам крајем јануара 2008. године, уместо дотадашњег председника покојног Жељка Перуновића.

Прво што је Комисија урадила било је доношење Пословника о раду Комисије, у складу са Уредбом Владе РС о решавању стамбених потреба РВИ и ППБ из 2006. године.

Од поменутих 314 станова до сада је, у три расподеле, подељено 314 станова. Следећа расподела биће када се заврше неке активности, а делиће се седам станова – по један у Сомбору и Аранђеловцу, два у Новом Саду и три у Кикинди.

После прве две расподеле било је неколико жалби на рад наше (првостепене) Комисије, али их је другостепена Комисија одбацила, јер су све биле неосноване.

Према мојим сазнањима, подељени станови се наменски користе једино у Ваљевоу. Желим истаћи и то да је град Ваљево, ценећи ову категорију грађана и бринући о њима, донео и Одлуку о допунским правима војних инвалида и породица палих бораца из оружаних сукоба после 17. августа 1990. године, која ће се финансирати средствима из Буџета града Ваљева.

На основу сазнања да се подељени станови у осталим општинама користе ненаменски, државни секретар за борачко-инва-

лидску заштиту је донео одлуку да се то провери и задужио један број лица да обиђу те стамбене објекте, изврше увид у то да ли се ти станови користе наменски и сачине извештај о томе. Свог представника међу тим лицима имаће и МУП РС и чека се да га МУП одреди.

Што се тиче наводног ненаменског трошења новца од јапанске донације, ресорно Министарство је 18. јула 2005. године обавестило (писмом) кориснике личне и породичне војне инвалиднине из оружаних сукоба после 17. августа 1990. године да је у току реализација пројекта „Социјално становање за РВИ и ППБ“ који ће се финансирати средствима из јапанске донације и да је пројектом предвиђена изградња око 300 станова. У писму је поменуто да ће за те станове моћи конкурисати РВИ и ППБ из целе Србије, без обзира где ће се они градити, што је касније створило разне проблеме.

Према изјави директора пројекта Божидара Дакића за „Војни инвалид“, у јануару 2006. године, јапанска донација је износила 322.950.895,12 динара. Што се мене тиче, у трошење тог новца, висину и спецификацију расхода тог Фонда, нисам имао увида, а како рече господин Дакић у поменутој изјави, било би незахвално износити процене о броју станова који су могли бити изграђени средствима, обзиром да је вредност тих средстава временом реално опадала. Неспорна је једино чињеница да није изграђено „око 300 стамбених јединица“, које се помињу у писму ресорног Министарства из 2005. године, него 222 стана.

• Доста проблема било је и са локалним самоуправама у градовима где су грађени станови. У почетку је интерес за учешће у пројекту: „Социјално становање за РВИ“ испољило 35 градова и општина, а учествовало их је само 17, јер остале локалне самоуправе нису могле да обезбеде 30% средстава за изградњу тих станова (грађевинско земљиште и инфраструктуру: пут, воду, канализацију, електричну енергију, прикључење на гас, технички пријем, одобрење за употребу, укњижење објекта итд.), а неке општине и градови су доста каснили са тим (Крагујевац, Крушевац, Лозница, Лесковац, Кула, Сомбор, Сремска Митровица, Ваљево, Аранђеловац, Београд итд.). На пример, станови у насељу Камендин у Земун пољу били су неусељиви више од годину дана зато што није било трафостанице, подстанице за гасовод и других елемената комуналне инфраструктуре. Да ли је то коначно све завршено и регулисано на задовољавајући начин?

- Кашњење са усељењем станова био би и већи проблем да један број локалних самоуправа није помогао да се станови уселе, као Београд, на пример. Технички пријем зграда извршен је у свим градовима изузев Камендина у Београду и Сремске Митровице, где зграда још није завршена. Међутим, одмах након усељења станова почеле су да стижу жалбе станара због бројних недостатака, као што су: стан прокишњава, врата дефор-

мисана, нису уграђена улазна врата него преградна, спадају радијатори, око цеви за грејање опада малтер, јер није постављен изолациони материјал, подруми су после кише пуни воде, зграде тону, напрсле су, пуцају доводне цеви за воду испред зграде, земљане или шљунчане прилазе сваки пут киша однесе и остају рупе, итд.

• Према Уредби Владе РС о решавању стамбених потреба РВИ и ППБ из 2006. године, станови које је поделила Комисија ресорног Министарства издају се у закуп, на период од десет година, по повлашћеним закупницама, уз могућност обнављања закупа. Неки корисници тих станова (из Новог Сада, на пример) имали су примедба на висину закупнина. Колика је трешно закупнина тих станова?

- За 24 стана у Новом Саду Републичка дирекција за имовину је са корисницима склопила уговоре о закупу на 10 година по цени од 1,77 евра по м². Плаћа се у динарима, средња вредност курса на дан уплате. За 8 станова, са корисницима у Кикинди такође је склопљен уговор о закупу на 10 година по цени од 1,01 евра по м². За све градове изузев Београда и Сремске Митровице, Сектор ресорног Министарства за борачко-инвалидску заштиту је достављао записнике о извршеној примопредаји станова, као и одлуке о додели станова, са клаузулом коначности и извршности. Сада 13 градова чека Републичку дирекцију за имовину да израде уговоре о закупу. Чињеница да се на склапање уговора чека од 1 до 3,5 година, а да се кирија плаћа од датума усељења даје јасну слику проблема.

Да не би долазило до ових проблема господин др Миро Чавалуга је крајем 2007. године писао директору Републичке дирекције за имовину и ургирао да се закључење уговора о закупу обавља по приоритету.

Овде треба појаснити и то да ресорно Министарство не може утицати на висину закупа станова. Елементе за израчунавање висине закупнине Републичкој дирекцији достављају локалне самоуправе.

• Станови које дели Комисија ресорног министарства су у власништву Републике Србије и не могу се откупити, што би неки њихови корисници желели. То важи и за тзв. станове солидарности додељене РВИ и ППБ, које су сви откупили изузев њих, као и за тзв. социјалне станове, које РВИ и ППБ добијају од локалне самоуправе, на привремено коришћење. Војни инвалиди који су статус остварили као активна војна лица, припадници МУП и БИА имају право на откуп стана у државној својини. Да ли се у ресорном Министарству размишља о евентуалним изменама и допунама Уредбе Владе РС о решавању стамбених потреба РВИ и ППБ у циљу да се откуп стана у државној својини омогући и корисницима станова којима управља ресорно Министарство?

- На питање о откупу станова казаћу Вам врло кратко: присуствовао сам једном састанку и упознат сам са неким размишљањима која могу довести до откупа станова, али се за сада не може говорити о томе, док се не склопе уговори о закупу са свих 17 локалних самоуправа, за свих 318 стамбених јединица.

• Да ли се Комисија ресорног Министарства за решавање стамбених потреба РВИ и ППБ бави судбином станова из тзв. старог борачког фонда? Када је реч о Београду, то су станове чију је расподелу вршила Заједничка комисија за решавање стамбених потреба учесника НОР, војних инвалида и чланова породица палих и умрлих бораца и ратних војних инвалида, на основу Споразума о решавању њихових стамбених потреба из 1986. године, а такве Комисије су постојале и у свим другим градовима и општинама у Србији. Реч је о становима у друштвеној својини, испражњеним услед смрти корисника, или из неких других разлога.

- Ја се такође јавно питам: 1. Како је могуће да СУБНОР станове изграђене средствима борачко-инвалидске заштите, који су испражњени услед смрти корисника, или из неких других разлога, упише као своје власништво и 2. Колико је станова СУБНОР уписао као своје власништво, колико је станова, по којој цени и коме отуђио, итд. итд. Као пример навешћу стан бр. 3 у ул. Цара Лазара бр. 78 и гарсоњеру од 24м² у Краљевицу.

* * *

Господину Пауновићу смо били поставили још неколико питања у вези са радом првостепене Комисије ресорног Министарства за решавање стамбених потреба РВИ и ППБ на која он није одговорио, „због врло мало времена“ које је имао на располагању, мада смо му питања доставили још у првој половини априла ове године. Мислимо да су и та питања важна и да су читаоци „Војног инвалида“ заинтересовани да чују одговоре господина Пауновића и на њих. Надамо се да ће он то и учинити. Његове одговоре на та питања објавићемо чим их добијемо, у првом наредном броју Часописа. Реч је о следећим питањима:

• Средства од закупа на станове РВИ и ППБ којима располаже ресорно Министарство намењена су за решавање стамбених потреба РВИ и ППБ. Колико се средстава за годину дана по том основу слије на жиро-рачун ресорног Министарства?

• Да ли се у тај Фонд за решавање стамбених потреба РВИ и ППБ сливају нека средства и по другим основама. На пример, према Закону о становању, део средстава од откупа станова у власништву државе намењен је решавању стамбених потреба бораца, РВИ, ЦИР и чланова њихових породица. Шта је са тим средствима и да ли се она намењена троше?

• Након укидања одредаба члана 44. Закона о становању, 2000. године, затече-

на средства у Фонду солидарности за изградњу станова РВИ и ППБ пренета су на локалну самоуправу. На пример, било је планирано да РВИ и ППБ добију 10% станова у зградама у Београду чија је изградња започела 2000. године, средствима Фонда солидарности. Реч је о око 7,5 хиљада квадратних метара стамбеног простора. Шта је са тим становима и неискоришћеним средствима за изградњу станова РВИ и ППБ из Фонда солидарности?

• РВИ и ППБ уживају неке повластице у области становања које су им обезбедене Законом о становању и другим законима РС, или на нивоу локалне самоуправе. На пример, Закон о становању предвиђа олакшице при откупу стана за одређене категорије корисника борачко-инвалидске заштите. Или, Одлуком о изградњи објеката грађана у Београду корисници борачко-инвалидске заштите имају посебне попусте за коришћење грађевинског земљишта, за трошкове уређења грађевинског земљишта у поступку изградње, реконструкције, доградње и адаптације индивидуалних објеката за становање и у поступку легализације бесправно изграђених објеката на територији Београда. Борци рата од 1990. године, РВИ и чланови породице палог борца и умрлог инвалида који живе у Београду имају попуст за коришћење комуналних производа и услуга које се плаћају у Систему обједињене наплате преко Инфостана.

Упркос претходном, РВИ и ППБ сматрају да ресорно Министарство – Сектор за борачко-инвалидску заштиту и његова Комисија за решавање стамбених потреба РВИ и ППБ не чине довољно да би заштитили њихове интересе и права у области становања. Од ресорног Министарства очекују да се много више него до сада ангажује на решавању њихових стамбених проблема, тако што ће координирати све напоре у тој области, на свим нивоима и на територији целе Србије, а не само бринути о изградњи и расподели станова који се граде средствима републичког Буџета. На пример, заинтересовани су да им се олакша куповина тзв. непрофитних станова које граде локалне самоуправе, Војска Србије и други инвеститори, да им се омогуће повољни банкарски кредити, бесплатно грађевинско земљиште за индивидуалну стамбену изградњу, повољнији трошкови инфраструктуре итд. Да ли и шта Комисија ресорног Министарства за решавање стамбених потреба РВИ и ППБ чини, или намерава да учини у циљу што бржег стамбеног збрињавања РВИ и ППБ који још немају стан, односно у циљу унапређивања услова становања за РВИ и ППБ?

• Да ли ће стамбена проблематика наћи своје место у новом Закону о борачко-инвалидској заштити и у ком облику?

• Да ли се може очекивати изједначавање права РВИ и МВИ у решавању њихових стамбених потреба?